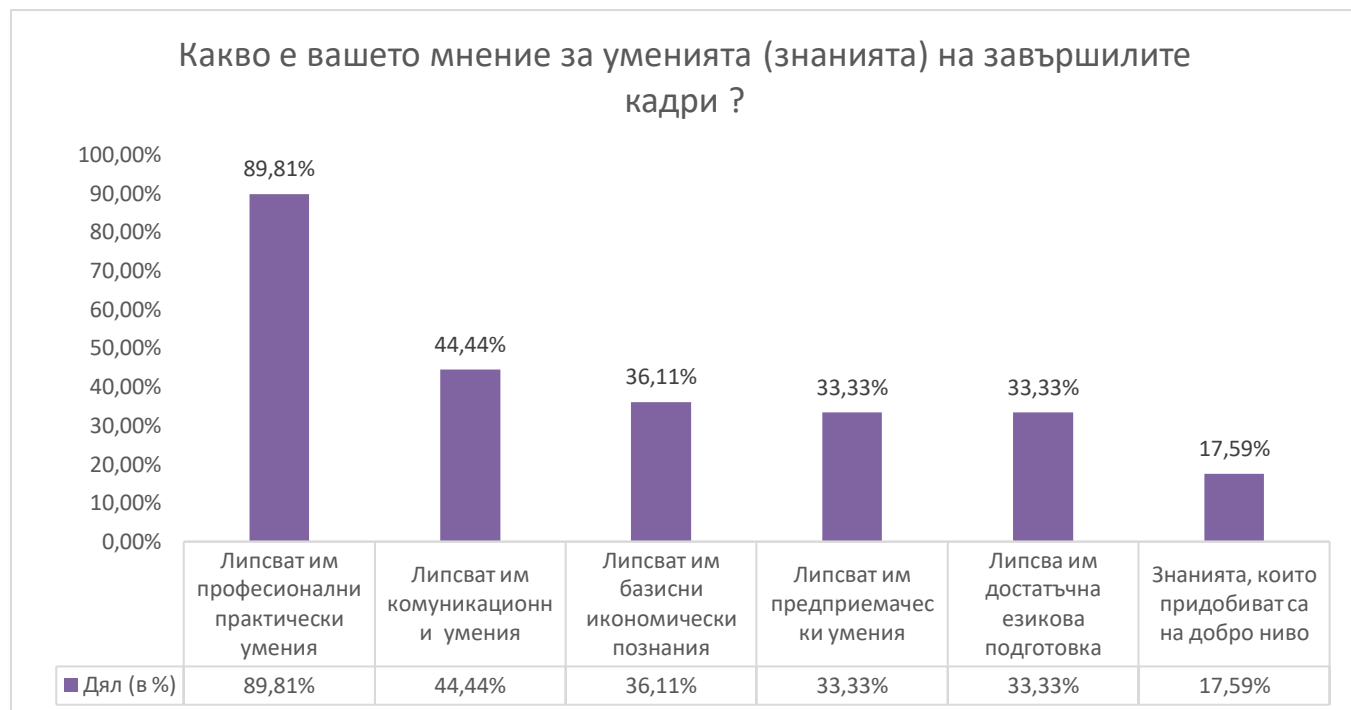

Анкета на БТПП 2025: Оценка за необходимостта от кадри в средното и висше образование в България.

Анкетата е проведена в периода 29.01- 05.02. 2025, като има 110 респондента, което е ръст с 30% от 2024 г., когато са били 85 респондента, като анкетата е разпространена сред широка част от наши членове, браншови и регионални палата с брой получатели над 5900.

1. Какво е Вашето мнение за уменията (знанията) на завършилите кадри?

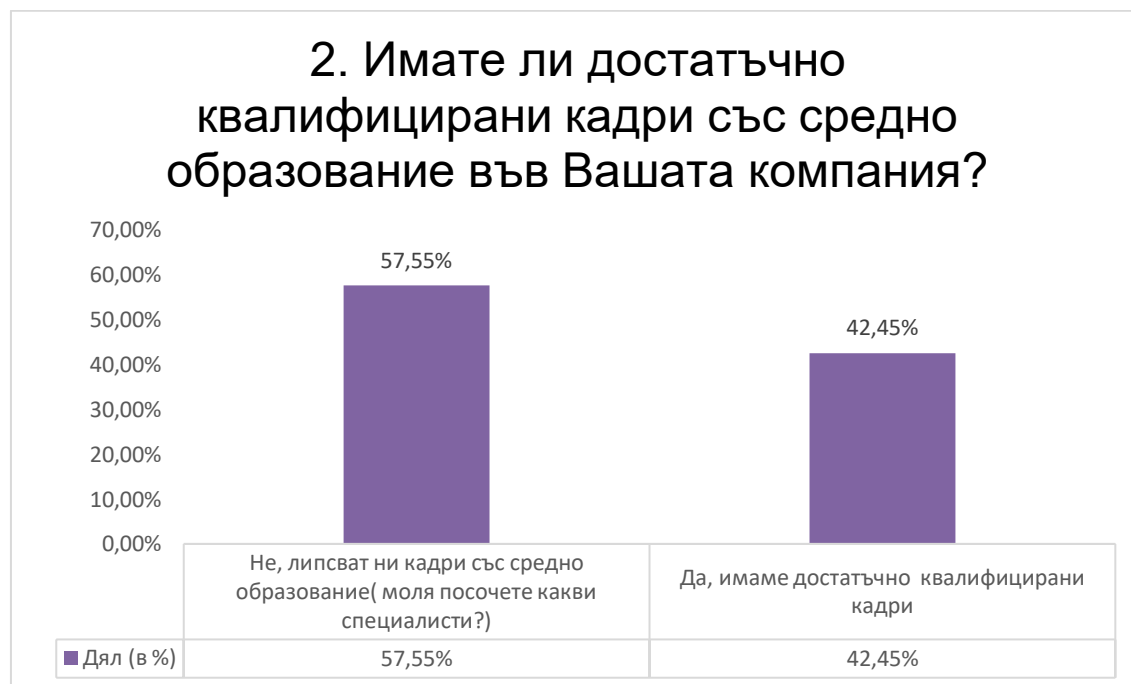

Фирмите също така посочват - липса на базови знания, отговорност, дисциплина и мотивация, както и умения за работа в колектив. Резултатите от изследването, подчертават отново тенденцията за липса на ключови професионални практически умения сред завършващите кадри. През последната година се наблюдава увеличение в липсата на практически и комуникационни умения, както и необходимостта от повишаване на базисни икономически познания у завършващите.

Тези изводи насочват вниманието към необходимостта от подобрене на образователните програми и подготовката на учениците за успешно стартиране в професионалния живот, както и засилване връзката на бизнеса и образованието чрез различни форми, като дуално обучение, стажове и т.н. Данните от анкетата тази година са идентични с тези от миналата. Това подсказва, че учебните програми все още не включват достатъчно практически часове и модули, стажове или работа по реални проекти. Възможно е да липсват курсове или практики, които да развиват работа в екип, презентационни и преговорни умения, за да подготвят кадрите за реално навлизане в пазара на труда.

Едва 18% от анкетираните смятат, че знанията, които придобиват завършващи са на добро ниво. Това показва, че общото качество на образованието остава незадоволително от гледна точка на бизнеса. Липсата на базови знания може да се дължи на недостатъчно актуални и практически насочени методи на преподаване или недостатъчно ефективно учебно съдържание. Липсата на умения за работа в колектив, пък индикира по-скоро за необходимостта от повече участия в групови проекти и практически задачи, които насърчават екипната работа и изпълнението на обща цел. Ако тези тенденции не се променят ефективно във времето, завършилите ученици и студенти ще продължат да срещат трудности в намирането на работа и адаптирането към реалната бизнес среда, както и ефективното изпълнение на работните задачи и цели. Работодателите и сега, активно инвестират допълнително в обучения, не само по специфика за длъжността, но и в обучения за умения и компетенции, което ги прави недостатъчно мотивирани да инвестират в кадри с липса на тези водещи за работния процес качества и да очакват бързо включване резултатно в работния процес.

2. Имате ли достатъчно квалифицирани кадри със средно образование във Вашата компания?

Фирмите са споделили информация за различни сектори и области, в които усещат най-сериозно липсата на специалисти със средно образование, а именно: технически персонал, електротехници, заварчици, машинни оператори, техници, механици, монтьори, стругари, хладилни техници, търговски представители, шофьори, електрончици, оператори, сервитьори, ВиК специалисти, графични дизайнери и др.

Въпреки че все още има недостиг на квалифицирани кадри със средно образование, тенденцията показва леко подобрение в сравнение с предходната година. Компаниите са в малко по-добра позиция по отношение на наличието на средни специалисти, но проблемът

все още е налице. През **2024 г.**, **62%** са отговорили, че им липсват кадри със средно образование, докато през **2025 г.** този процент е намалял до **57,55%**. Миналата година **38%** са заявили, че имат достатъчно кадри със средно образование, а през **2025 г.** този процент е нараснал до **42,45%**, което също бележи положителна, макар и плаха тенденция. Сред възможните фактори за подобрението са: по-добрите мерки и условия за привличане и задържане на персонал, активни усилия за обучение и квалификация, съгласно изискванията на бизнеса както и намалено търсене в някои сектори. Индикатор за това е и увеличената заетост и ниски нива на безработица за 2024г, както и забавянето в ръст на промишлените поръчки и инвестиции.

3. Ако Ви липсват квалифицирани кадри, от кои области на висшето образование са те?

Отговорите на респондентите във всички професионални направления са разпределени по следния начин, който показва и интереса и съответно липсата на квалифицирани кадри от следните области:

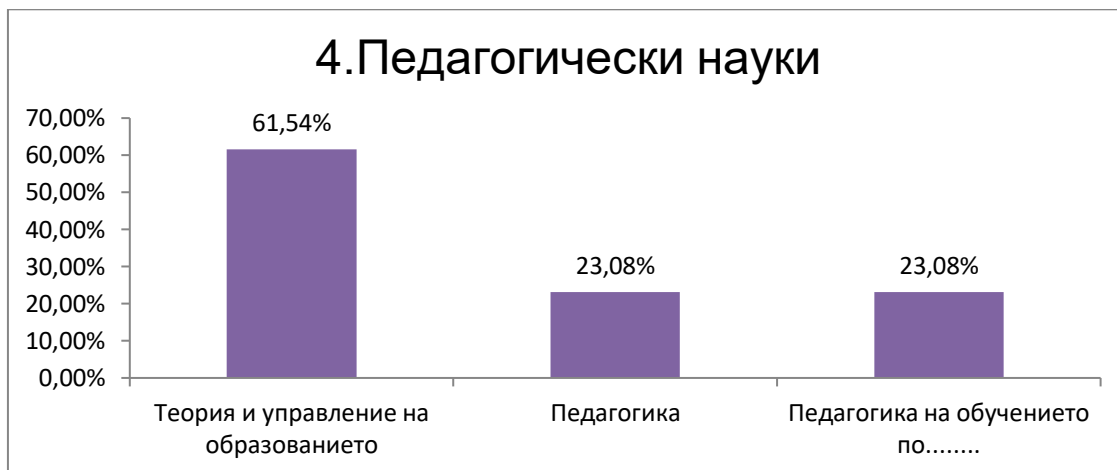

За поредна година Техническите науки, отново са на първо място като област с най-търсени специалисти с Висше образование – 79% са индикирали, сравнено с 86% от предходната година за необходимостта им, което е подобрене и намаляване на дела на липсващи технически специалисти. Областите -Природните науки, математика и информатика, задържа идентично ниво на търсене и през 2025г., а социални, стопански и правни науки бележат спад в необходимостта на пазара за 2025 г., като от 21% през 2024г., стават на 19%, т.е. има задоволяване и намаляване на търсенето, макар и в малка степен на част от липсващи кадри в бизнеса, индустрията и другите сектори на икономиката.

4. Маркирайте направления и специалности, в които имате необходимост от квалифицирани кадри с висше образование ?

Моля, посочете в полето и необходимия Ви брой кадри от професионалните направления по-долу.

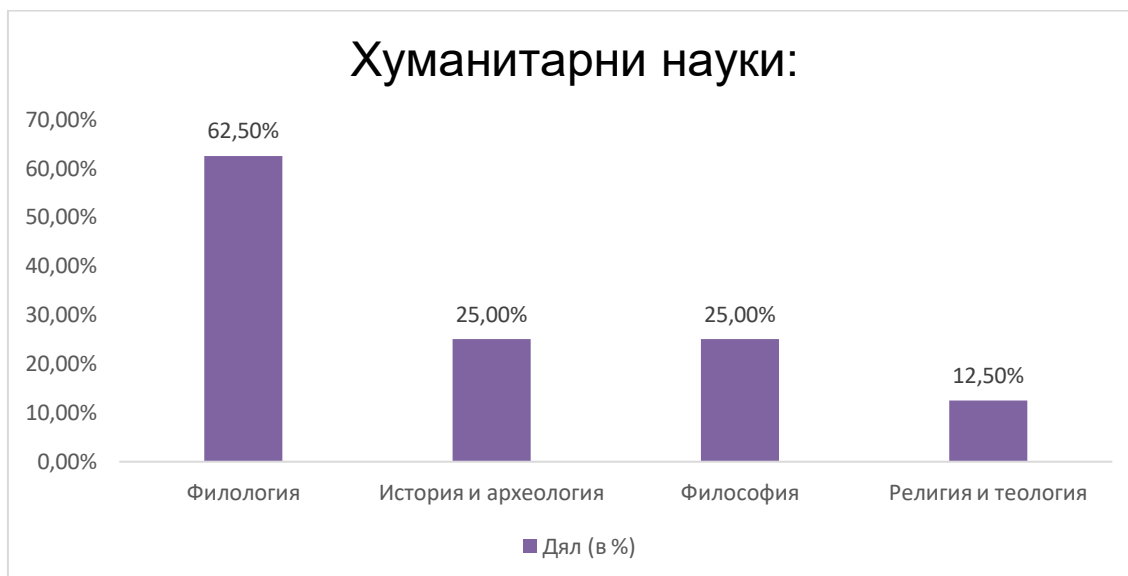
➤ Педагогически науки

Индикации за необходими бройки, подадени от някои от респондентите:

необходимост от кадри в педагогиката	2
--------------------------------------	---

➤ Хуманитарни науки:

Индикации за необходими бройки подадени от някои от респондентите:

необходимост от кадри в хуманитарните науки	4
---	---

➤ **Социални, стопански и правни науки:**

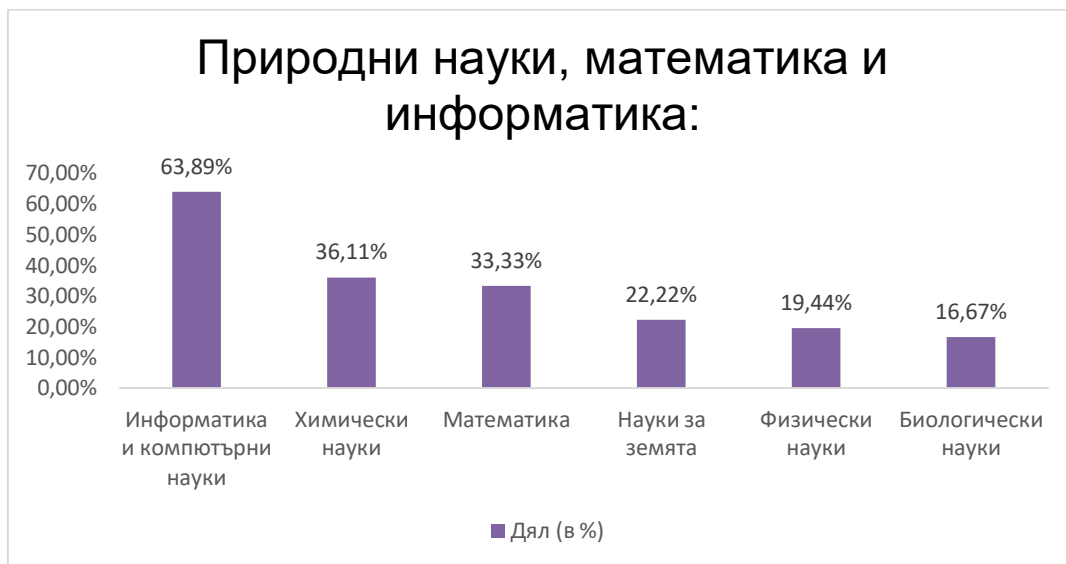

Индикации за необходими бройки от някои от респондентите:

необходимост от кадри в социални, стопански и правни науки	120
--	-----

В Направление „Социални, стопански и правни науки“ най-сериозен недостиг на специалисти и интерес към обучение на такива специалисти е отчетен от фирмите в „специалност „Администрация и управление“, „Икономика“ и „Обществени комуникационни и информационни науки“, а най-слаб интерес от бизнеса е маркиран в „Психология“, „Социология, антропология и науки за култура“ и „Туризъм“. Това отчасти се дължи и на реализацията на такива кадри извън частния сектор, а пък липса на кадри от сектор „Туризъм“ е по-скоро за средни специалисти. При специалност „Право“ също необходимостта от кадри е по-ниска, като показва едно насищане на пазара на такива специалисти, едва 8% са маркирали „Право“.

➤ **Природни науки, математика и информатика:**

Индикации за необходими бройки от някои от респондентите:

необходимост от кадри в природни науки, математика и информатика	21
--	----

➤ **Технически науки:**

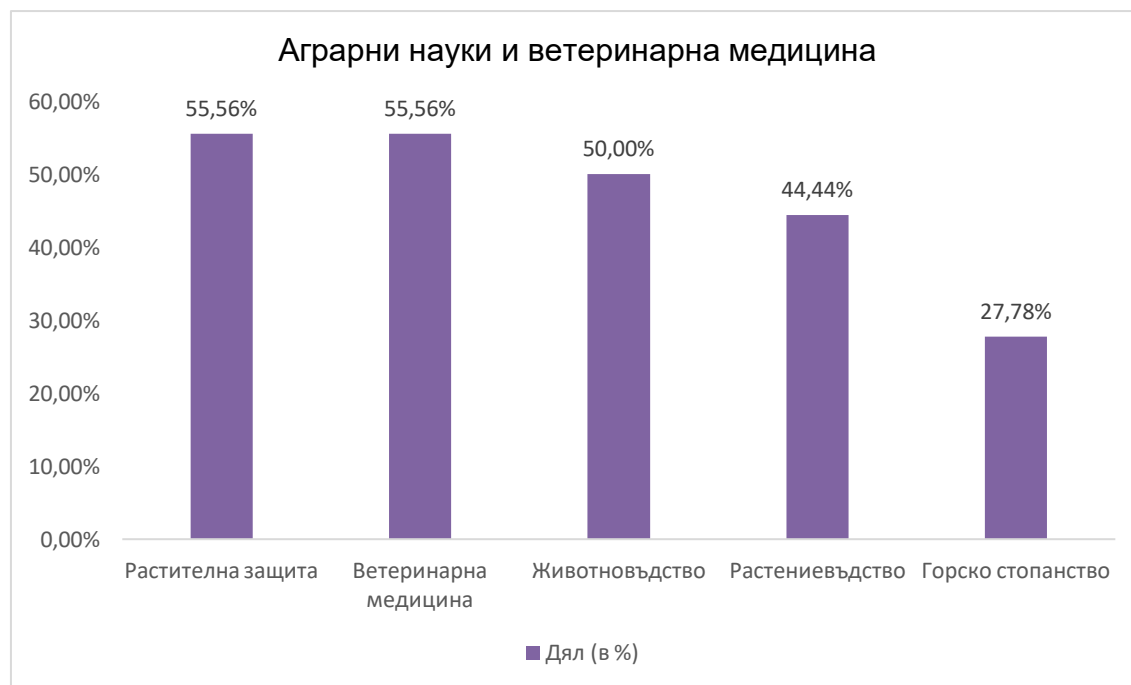

Индикации за необходими бройки от някои от респондентите:	362
необходимост от кадри в технически науки	

При техническите науки, най-голям дял от компаниите са посочили необходимост от кадри от специалности, свързани с „Електротехника, електроника и автоматика“- 67%, „Машинно инженерство“ - 63%, както и „Общо инженерство“ и „Енергетика“ по 25% от отговорите. Инженерните кадри определено са силно търсени и следва да се активизира връзката университети - бизнес за подобряване, актуализиране и подобряване на ефективността на обучителните програми, повишаване на възможността за регулярни практически стажове и повишаване на дела на добре реализираните се кадри след завършването си, обвързано с конкретни програми за продължаване на най-добрите след стажове в компаниите.

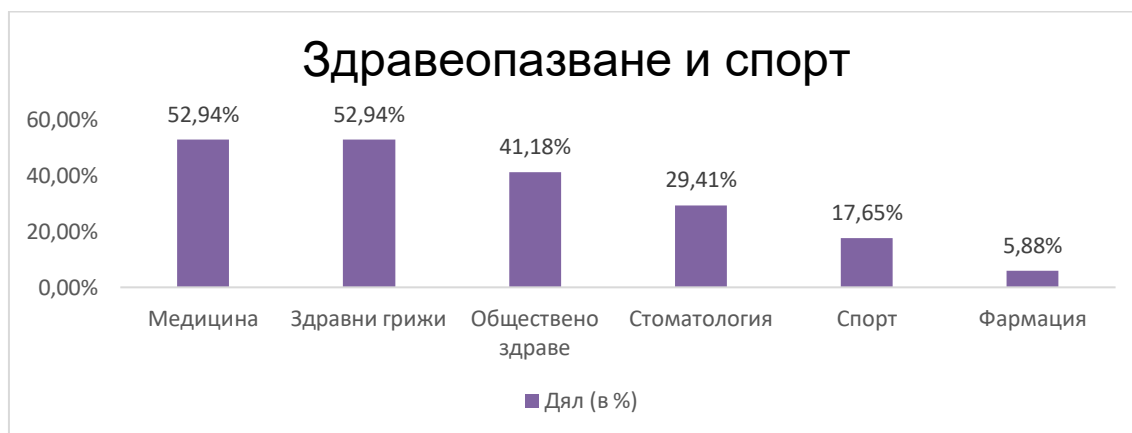
Има и посочени конкретно необходим брой специалисти от някои от анкетите в конкретни специалности, като Специалност "Топлинни и хладилни технологии и системи" 20 специалиста, машинни инженери - 4, ел.инженер-1, машинен техник /ж.п. транспорт/-8-10, Машинно инженерство - 4; Електротехника, електроника и автоматика - 3 бр.; Химични технологии - 3 бр.

➤ Аграрни науки и ветеринарна медицина

необходимост от кадри в аграрни науки и ветеринарна медицина	71
--	----

➤ **Здравеопазване и спорт**

Индикации за необходими бройки от някои от респондентите:

необходимост от кадри в здравеопазване и спорт	512
--	-----

➤ **Изкуства**

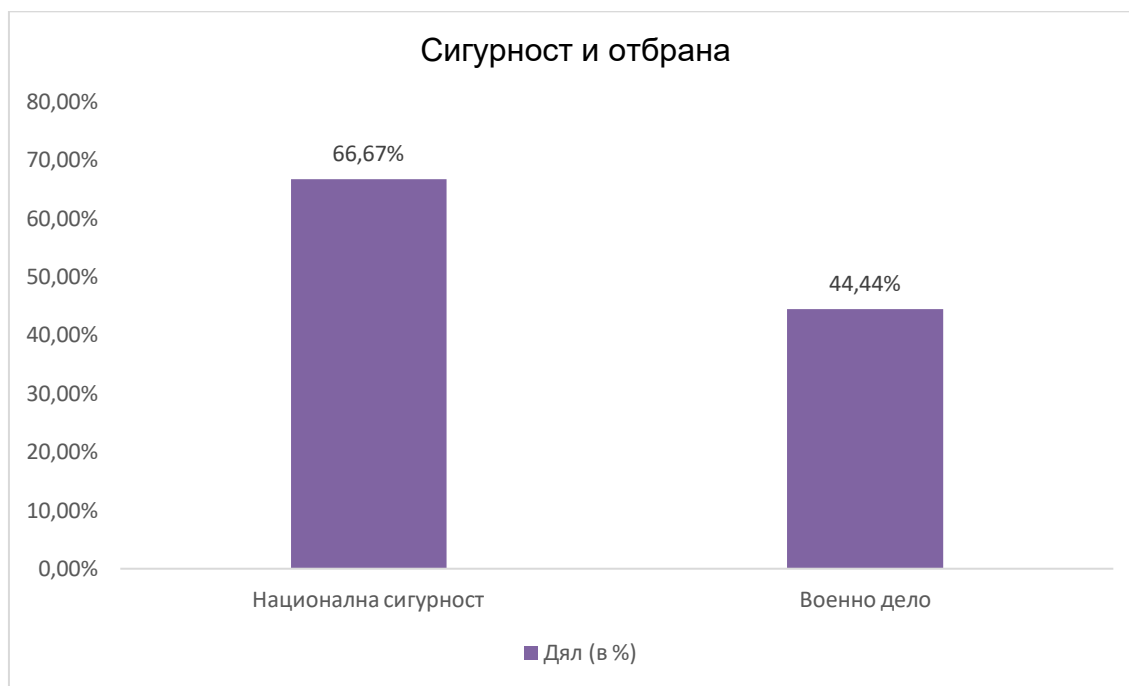

Индикации за необходими бройки от някои от респондентите:

необходимост от кадри в изкуства	4	
----------------------------------	---	--

➤ **Сигурност и отбрана**

Индикации за необходими бройки от някои от респондентите:

необходимост от кадри в сигурност и отбрана	31
---	----

Най-често респондентите са от:

София	20,93%
Русе	12,79%
Стара Загора и област Стара Загора	6,98%
Враца и област Враца	5,81%
Благоевград	5,81%
Пловдив	5,81%
Бургас и област Бургас	5,81%
Видин и област Видин	4,65%
Сливен и област Сливен	3,49%
Силистра	3,49%
Ямбол	2,33%
Разград и област Разград	2,33%
Добрич	2,33%
Други	

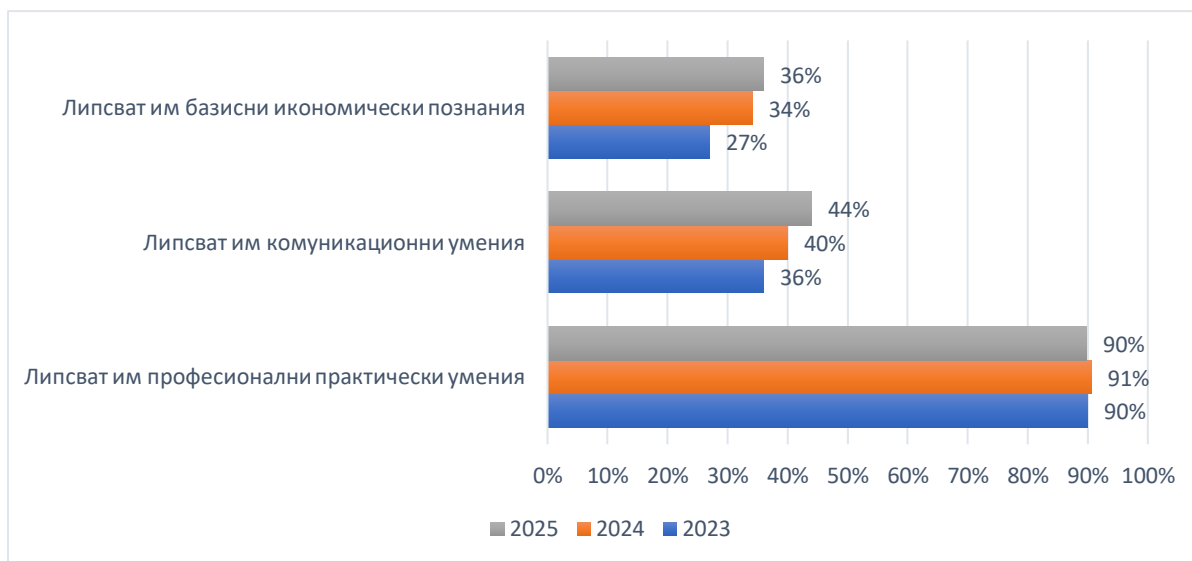
➤ Сравнение на резултатите спрямо предходното издание на анкетата 2024-2025

В последните години, динамиката на пазара на труда в България и промените там налагат нови или подобрени изисквания към квалификацията и уменията на работната сила. Настоящият анализ, базиран на анкета на БТПП за 2024 и 2025 година, показва задържане на някои тенденции, но и промяна в индикациите за липса на определени умения и компетенции. Анализът предоставя информация за необходимостта от кадри и техни умения в различните области на средното и висшето образование.

Очертава се отново водещо предизвикателства за бизнеса за 2025г- липсата на професионални умения, индикиран ясно и в друга анкета на БТПП за бизнес нагласите и очакванията на БТПП, която е част от Европейското икономическо проучване. Тук ясно се дефинират като: липса на професионални практически умения, липса на комуникационни умения и липса на базисни икономически познания.

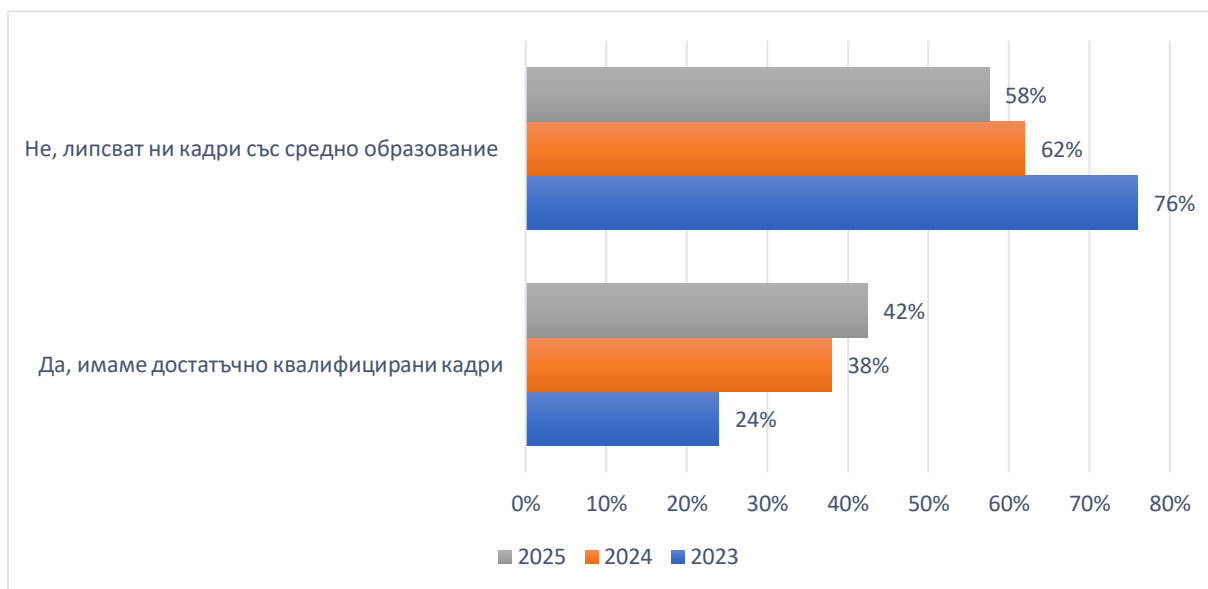
1 Какво е Вашето мнение за уменията (знанията) на завършилите кадри?

Отговори	2023	2024	2025
Липсват им професионални практически умения	90%	91%	90%
Липсват им комуникационни умения	36%	40%	44%
Липсват им базисни икономически познания	27%	34%	36%

2 Имате ли достатъчно квалифицирани кадри със средно образование във Вашата компания?

Отговори	2023	2024	2025
Да, имаме достатъчно квалифицирани кадри	24%	38%	42%
Не, липсват ни кадри със средно образование	76%	62%	58%

През 2024 г., значителен дял от компаниите (62%) сигнализират за липса на квалифицирани кадри със средно образование, което подчертава сериозен проблем на пазара на труда. През 2025 г., обаче, се наблюдава подобрение, като липсата на кадри намалява до 58%, и се увеличава дялът на компаниите, които имат достатъчно квалифицирани кадри до 42%. Това подобрение отразява успешни практики за повишаване на квалификацията и адаптация на образователната система към нуждите на икономиката, както и активни стратегии за обучение и преквалификация от страна на самите компании, както и задоволяване донякъде с внос на работна ръка от трети страни.

Подготвили: ИАП, БТПП, 02/2025г

